

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Старорафалівської гімназії

Ніна БУДЬКО
29.08.2025

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
СТАРОРАФАЛІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
ВАРАСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
на 2025-2026 навчальний рік
(наскрізна)**

Зміст

Вступ	5-11
1. Вимоги до осіб, які можуть здобувати освіти	13
2. Загальний обсяг навчального навантаження	13-23
3. Перелік варіантів типових освітніх програм, модельних та навчальних програм	25-31
4. Особливості організації освітнього процесу у 2025-2026 н.р.	33-35
5. Опис інструментарію оцінювання навчальних досягнень учнів	37-37
6. Опис очікуваних результатів навчання здобувачів освіти	39 -81
7. Додатки 1-6	83-93

Вступ

Згідно зі Статутом Старорафалівської гімназії Вараської міської ради, затвердженим рішенням Вараської міської ради від 16.08.2023 №2014-PP-VIII, освітній процес у закладі організовано відповідно до рівнів типових освітніх програм двох ступенів навчання:

початкова освіта тривалістю чотири роки;
базова середня освіта тривалістю п'ять років.

Навчання проводиться за п'ятиденним режимом в одну зміну. Структура навчального року

I семестр: 01.09.2025 – 26.12.2025,

II семестр: 12.01.2026 – 29.05.2026.

Канікули: осінні – 27.10.2025 – 02.11.2025,

зимові – 29.12.2025 – 11.01.2026,

весняні – 23.03.2026 – 29.03.2026.

Для учнів 1 класу організовуються додаткові канікули у такий термін:
09.02.2026 – 15.02.2026.

Мережа класів:

Початкова школа					
№ з/п	Клас	Кількість учнів	Мова навчання	Іноземна мова	Примітка
1.	1	3	Українська	Англійська	Педагогічний патронаж
2.	2	7	Українська	Англійська	
3.	3	10	Українська	Англійська	Інклюзивний
4.	4	10	Українська	Англійська	Інклюзивний
Всього 1-4: 3 класи, 30 учнів, 2 інклюзивних, 1 – педагогічний патронаж					
Базова школа					
1.	5	10	Українська	Англійська	
2.	6	15			
3.	7	4	Українська	Англійська	Педагогічний патронаж
4.	8	10	Українська	Англійська	
5.	9	14	Українська	Англійська	Інклюзивний
Всього 5-9: 4 класи, учнів, 1 інклюзивний, 1 – педагогічний патронаж					
Всього по закладу: 7 класів (в тому числі 3 інклюзивних), 83 учні					

Термін реалізації програми: 2025-2026

Освітня програма, що реалізується у Старорафалівській гімназії Вараської міської ради (далі – Старорафалівська гімназія), містить комплекс освітніх компонентів, спланованих та організованих закладом для досягнення учнями визначених цією програмою очікуваних результатів навчання, для всебічного розвитку, виховання і соціалізації особистостей, які здатні до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, мають прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готовність до свідомого життєвого вибору, самореалізації, відповідальності, трудової діяльності, громадянської активності та досягнення відповідного рівня обов'язкових результатів навчання та сформованих компетентностей, визначених Державними стандартами освіти.

Освітня програма розроблена за змістом та на виконання:

- Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;
- Указу Президента України від 16.03.2022 №143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»;
- Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 року № 2205;
- Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р;
- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого наказом МОН України від 21.02.2018 № 87;
- Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого наказом МОН України від 30.09.2020 № 898;
- наказу МОН України від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
- наказу МОН України від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
- наказу МОН України від 19.02.2021 року № 235 «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» (у редакції МОН України від 09.08.2024 № 1120 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для 5 - 9 класів закладів загальної середньої освіти»);
- наказу МОН України від 20.04.2018 № 405 «Про затвердження Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (для 9 класу);
- наказу МОН України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» ;
- наказу МОН України від 07.08.2024 № 1112 «Про затвердження Порядку та умов здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»;

- наказу МОН України від 09.08.2024 № 1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Освітня програма Старорафалівської гімназії є наскрізною, оскільки охоплює освіту на I (початкова освіта) та II (базова середня освіта) ступенях навчання.

Освітня програма гімназії окреслює основні шляхи формування особистості здобувача освіти на кожному ступені шляхом гармонізації та гуманізації освітнього простору.

В основу освітньої програми покладено принципи компетентнісного підходу:

- життєтворче спрямування освітнього процесу;
- орієнтація на самовизначення та самореалізацію особистості;
- діяльнісне спрямування освіти;
- партнерство між основними учасниками освітнього процесу – учителем та здо- бувачем освіти;
- варіативність щодо реалізації освітніх завдань;
- індивідуалізація освітнього процесу.

При складанні програми враховано такі ціннісні орієнтири сучасної освіти:

- повага до особистості учня, визнання пріоритету його інтересів, підтримка пізнавального потенціалу, інтелектуальних і творчих здібностей;
- визнання унікальності та обдарованості кожної дитини, забезпечення рівного до- ступу до освіти;
- підтримка самостійності та ініціативності особистості, її впевненості в собі, розвиток критичного мислення, здатності до конструктивної взаємодії;
- створення умов для забезпечення гармонійного фізичного та психічного розвитку, формування культури здорового способу життя;
- створення недискримінаційного освітнього середовища;
- врахуванні вікових та індивідуальних особливостей розвитку учнів, забезпечення просування індивідуальними освітніми траєкторіями;
- дотримання принципів академічної доброчесності;
- виховання любові до рідного краю, історико-культурного надбання і традицій, відповідального ставлення до довкілля.

Реалізація даної освітньої програми забезпечить:

- стабільність функціонування закладу освіти й якісне надання освітніх послуг;
- створення єдиного освітнього простору на підставі наступності й інтеграції змісту та форм усіх ступенів освіти;
- створення умов для особистісного розвитку, інтелектуальної, творчої, громадської самореалізації кожного учня гімназії;
- забезпечення рівних можливостей для здобуття якісної освіти;
- постійне оновлення організації та змісту освіти згідно з досягненнями сучасної педагогіки.

I ступінь – початкова освіта (1-4 класи):

I цикл (адаптаційно-ігровий) – 1-2 класи; II цикл основний (другий) – 3-4 класи.

Призначення першого ступеня – всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіо-логічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Освітній процес у 1-2 класах організований за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом О.Я.Савченко, у 3-4 класах - за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Р.Б. Шияна.

Запропонована у програмі інтеграція навчальних дисциплін забезпечує умови для формування у здобувачів освіти 1-4 класів цілісної картини світу, здатності сприймати предмети і явища різнобічно, системно та визначати практичне застосування вивченого.

II ступінь – базова середня освіта (**5-9 класи**).

5-6 класи, адаптаційний (перший) цикл, **7-8 класи**, базове предметне навчання (другий) цикл.

Призначення другого ступеня – на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізуються через відповідні освітні галузі, передбачені Державним стандартом базової середньої освіти, забезпечувати розвиток академічних, соціокультурних, соціально-психологічних здібностей здобувачів освіти; сприяти формуванню ключових і предметних компетентностей, розвитку умінь і навичок, застосуванню здобутих знань у життєвій практиці, інтеграції особистості у соціокультурному та природному середовищі.

Освітню програму для адаптаційного (5-6 класи) та предметного (7-8) циклів базового ступеня укладено за такими галузями: мовно-літературна, математична, природнича, громадянська та історична, соціальна і здоро'язбережувальна, інформаційна, технологічна, мистецька, фізична культура.

Освітню програму для 9 класу укладено за такими галузями: мови і літератури, суспільствознавство, мистецтво, математика, природознавство, технології, здоров'я і фізична культура.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року, повинні розпочати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про початкову освіту).

Типовою освітньою програмою визначено особливості визнання результатів навчання окремих категорій учнів:

- для учнів, які в умовах воєнного стану вимушено виїхали за межі України та повернулися в Україну, визнання результатів навчання здійснюється в порядку, визначеному педагогічною радою, із урахуванням наказу МОН від 02.08.2024 № 1093;
- для учнів із числа внутрішньо переміщених осіб може бути здійснено на основі довідки або іншого документа, виданого закладом освіти, у якому дитина здобувала освіту за місцем тимчасового перебування.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких навчальних предметів за рівень початкової освіти учні мають пройти відповідне оцінювання впродовж I семестру навчального року.

Діти з особливими освітніми потребами розпочинають/продовжують здобуття освіти на загальних підставах або за рекомендацією інклюзивно-ресурсного центру та інших умов.

2. Загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження для 1, 2 та 3-4 класів за окремими предметами представлений у додатках до цієї освітньої програми.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів урахувані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1 класі – 35 хвилин, у 3-4 класах – 40 хвилин. Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальний план для 1-2 класів складено на основі Типової освітньої програми для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом МОН України від 12.08.2022 №743-22;
 - для 3-4 класів - на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти під керівництвом Р.Б. Шияна, затвердженої наказом МОН України від 12.08.2022 № 743-22.

Відповідно до умов навчання, у Старорафалівській гімназії передбачено варіант навчального плану початкової школи з українською мовою навчання. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Загальний обсяг тижневого навантаження для учнів 1-4-х класів складає 3220 годин/навчальний рік:

- для 1 класу – 525 годин/навчальний рік,
- для 2 класу – 875 годин/навчальний рік,
- для 3 класу – 910 годин/навчальний рік,
- для 4 класу – 910 годин/навчальний рік.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1 класі – 35 хвилин, у 3-4 класах – 40 хвилин. Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Інваріантна складова навчальних планів для 1-4 класів гімназії містить усі предмети, передбачені обраними варіантами Типової освітньої програми.

Логічна послідовність вивчення предметів у 1, 2, 3-4 класах розкривається у навчальних планах (*додатки 1 - 3*).

Освітню програму для 1-4 класів укладено за такими освітніми галузями: Мовно-літературна, зокрема: українська мова, іншомовна освіта

- Математична
- Природнича
- Технологічна
- Інформатична
- Соціальна і здоров'язбережувальна
- Громадянська та історична
- Мистецька
- Фізкультурна.

Реалізація мети і завдань кожної освітньої галузі здійснюється **змістовими лініями**, зазначеними в освітніх програмах.

Освітня галузь «Мовно-літературна» у **1 класі** (педагогічний патронаж) реалізується у навчальних предметах «Українська мова» (по 2 год на кожного учня), «Іноземна мова» (по 1,5 год на кожного учня).

Математична галузь реалізується через окремий предмет "Математика" (по 1 год на кожного учня).

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі реалізуються через інтегрований курс «Я досліджую світ» (по 1,5 год на кожного учня).

Технологічна освітня галузь реалізується через інтегрований курс «Дизайн і технології» (по 0,33 год на кожного учня).

Мистецькаосвітня галузь реалізується через інтегрований курс «Мистецтво» окремими предметами "Музичне мистецтво" та «Образотворче мистецтво» (по 0,166 год на кожного учня).

Фізкультурна освітня галузь реалізується предметом "Фізична культура" (по 0,33 год на кожного учня).

Освітня галузь «Мовно-літературна» у **2 класі** реалізується у навчальних предметах

«Українська мова», «Іноземна мова».

Математична галузь реалізується через окремий предмет "Математика".

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі реалізуються через інтегрований курс «Я досліджую світ».

Технологічна освітня галузь реалізується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Мистецькаосвітня галузь реалізується через інтегрований курс «Мистецтво» окремими предметами "Музичне мистецтво" та «Образотворче мистецтво».

Фізкультурна освітня галузь реалізується предметом "Фізична культура".

Вивчення української мови у **3-4 класах** передбачає часовий розподіл програмового матеріалу між предметом «Українська мова» та інтегрованим курсом «Я досліджую світ» (мовно-літературна галузь), відповідно до якого 5 годин на тиждень використовується на вивчення української мови як окремого предмета, 2 години української мови на тиждень включені до інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (мовно-літературна галузь). За рахунок варіативної складової збільшено кількість годин на вивчення предмету «Українська мова» (по 0,5 год).

На вивчення предмету «Англійська мова» у 3-4 класах виділено по 3 год на тиждень.

Математична галузь реалізується через окремий предмет "Математика" (по 4 год) та у складі інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (по 1 год на тиждень). За рахунок варіативної складової збільшено кількість годин на вивчення предмету «Математика» (по 0,5 год).

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти у 3-4 класах відбувається інтеграція семи освітніх галузей в один предмет "Я досліджую світ". Розподіл годин між освітніми галузями в рамках цього інтегрованого курсу здійснено таким чином: мовно-літературна – по 2 год; математична-по 1 год; природнича – по 2 год, технологічна, інформатична – по 1 год, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична –по 0,5 год.

Фізкультурна освітня галузь реалізується предметом "Фізична культура" (по 3 год на тиждень).

Мистецька галузь реалізується окремими предметами "Музичне мистецтво" (по 1 год на тиждень) та «Образотворче мистецтво» (по 1 год на тиждень).

З метою забезпечення рівного доступу до освітніх послуг всіх здобувачів освіти, на основі висновків Вараського ІРЦ та заяв батьків в початковій школі створено 2 інклюзивних клас, в яких навчаються 2 учнів з особливими освітніми потребами. Відповідно до категорій труднощів, виділено 4 години на проведення корекційно-розвиткових занять:

№ з/п	Клас	Кількість дітей з ООП	Рівень підтримки	Кількість КРЗ	Назви КРЗ
1.	3	1	II	2	Розвиток мовлення – 1 год Корекція розвитку – 1 год
2.	4	1	II	2	Розвиток мовлення – 1 год Корекція розвитку – 2

Навчальні плани для **5-8 класів** складено на основі Типової освітньої програми для 5-8 класів закладів загальної середньої освіти, наказу МОН України від 19.02.2021 року № 235 «Про затвердження Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» (у редакції МОН України від 09.08.2024 № 1120 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для 5 - 9 класів закладів загальної середньої освіти»).

Навчальний план для 9 класу складено на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня», затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 405.

Загальний обсяг тижневого навантаження для учнів 5-9-х класів складає 5915 годин/навчальний рік:

- для учнів 5 класу – 1085 годин/навчальний рік,
- для учнів 6 класу – 1190 годин/навчальний рік,
- для учнів 7 класу – 1120 годин/навчальний рік,
- для учнів 8 класу – 1260 годин/навчальний рік,
- для учнів 9 класу – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень у 5-6,8 та 9 класах окреслено у навчальному плані (додатки 4,6).

Особливістю навчального плану II ступеня у 2025-2026 н.р. є те, що учні 7 класу навчаються на індивідуальній формі навчання (педагогічний патронаж) у зв'язку з тим, що наповнюваність класу становить 4 учнів (додаток 5).

5-8 класи

Мовно-літературна освітня галузь у 5-8 класах реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література», «Англійська мова», «Зарубіжна література».

Громадянська та історична освітні галузі реалізуються через навчальні предмети «Вступ до історії України та громадянської освіти» (5 клас), «Історія України. Всесвітня історія» у 6 класі, «Історія України», Всесвітня історія» у 7-8 класах, «Громадянська освіта» у 6-8 класах.

Мистецька освітня галузь у 5-7 класах реалізується через навчальні предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», у 8-9 класах – через навчальний предмет «Мистецтво».

Математична освітня галузь у 5-6 класах реалізується через навчальний предмет «Математика», у 7-8 класах – через предмети «Алгебра» і «Геометрія».

Природнича освітня галузь у 5-6 класах реалізується через інтегрований курс «Пізнаємо природу», через навчальні предмети «Географія» - у 6-8 класах, через навчальні предмети «Біологія», «Фізика», «Хімія», «Географія» у 7-8 класах.

Технологічна освітня галузь у 5-8 класах реалізується через навчальний предмет «Технології».

Інформатична освітня галузь у 5-8 класах реалізується через навчальний предмет «Інформатика».

Соціальна і здоров'язбережувальна галузь у 5-8 класах реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та побут», через навчальний предмет «Етика» у 5-6 класах, через навчальний предмет «Підприємництво і фінансова грамотність» у 8 класі.

Освітня галузь «Фізична культура» у 5-8 класах реалізується через навчальний предмет «Фізична культура».

Для поглиблення та вдосконалення наскрізного уміння читання з розумінням, формування та розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти збільшено час на вивчення української літератури (у 5, 6, 8 класах), зарубіжної літератури (5,6 класах), інформатики (у 5, 6, 8 класах). Для розвитку предметних компетентностей з математичних та природничих наук додано години на вивчення математики у 5-6 класах, алгебри, геометрії (у 8 класі), географії (у 6 класі), на інтегрований курс «Пізнаємо природу» у 5-6 класах.

З метою формування предметних компетентностей збільшено час на вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та побут» у 8 класі. З метою формування та розвитку підприємницької компетентності у 8 класі додано години на вивчення навчального предмета «Підприємництво і фінансова грамотність».

Під час визначення кількості годин для вивчення освітніх компонентів громадянської та історичної освітньої галузі дотриманий максимальний показник, визначений для цієї освітньої галузі в додатку 1 до Типового навчального плану.

З метою формування культурної компетентності та залучення здобувачів освіти до різних видів творчої діяльності в 5-6 класах додано час на вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво».

Додано години і на вивчення предмету «Технології» 5,6,8 класах.

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження.

У 5, 6, 8 класах до навчальних планів включено з урахуванням потреб учнів такі вибіркові освітні компоненти:

- «Психологія спілкування» - 5 клас, 1 год,

- «Українознавство» - 6 клас, 1 год,
- Людина та її здоров'я» - 8 клас, 1 год.

Для всіх навчальних предметів, інтегрованих курсів, міжгалузевого інтегрованого курсу використовуються модельні навчальні програми, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

9 клас

Освітня галузь «Мови і літератури» у 9 класі реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література», «Англійська мова», «Зарубіжна література». За рахунок годин варіативної складової у 9 класі збільшено кількість годин на вивчення української мови.

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується через навчальні предмети «Історія України», «Всесвітня історія», «Основи правознавства».

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через навчальний предмет «Мистецтво».

Освітня галузь «Математика» реалізується через навчальні предмети «Алгебра» та «Геометрія».

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через навчальні предмети «Біологія», «Фізика», «Хімія», «Географія». За рахунок годин варіативної складової у 9 класі збільшено кількість годин на вивчення географії.

Освітня галузь «Технології» реалізується через навчальні предмети «Трудове навчання» та «Інформатика».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується через навчальні предмети «Основи здоров'я» та «Фізична культура».

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження.

Варіативною складовою навчального плану для 9 класу за бажанням учнів передбачено факультатив «Логіка» - 1 год.

З метою забезпечення рівного доступу до освітніх послуг всіх здобувачів освіти, на основі висновків Вараського ІРЦ та заяв батьків в базовій школі створено 1 інклюзивний клас, в якому навчається 2 учнів з особливими освітніми потребами. Відповідно до категорій труднощів, виділено 6 годин на проведення корекційно-розвиткових занять:

№ з/п	Клас	Кількість дітей з ООП	Рівень підтримки	Кількість КРЗ	Назви КРЗ
1.	9	1	II	2	Корекція розвитку – 1 год Лікувальна фізкультура – 1 год
		1	III	4	Розвиток мовлення – 1 год Корекція розвитку – 2 год Соціально-побутове орієнтування – 1 год

3. Перелік варіантів типових освітніх програм, модельних та навчальних програм

I ступінь

- Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко, затверджена наказом МОН 12.08.2022 №743-22 (1-2 класи);
- Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б., затвердженими наказом МОН України від 12.08.2022 №1273 (3-4 класи).

II ступінь

- Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235; у редакції наказу МОН від 09.08.2024 № 1120 (5-8 класи);
- Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405 (9 клас).

**Модельні навчальні програми для 5 – 8- х класів,
обрані педагогічними працівниками з переліку, рекомендованого
Міністерством освіти і науки України, що мають гриф затвердження**

Предмет	Клас	Автор(и)
Українська мова	5-8 класи	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.
Українська література	5-8 класи	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В. П., Січкарь С. І., Шило С. Б.) Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.
Зарубіжна література	5-6 класи 7-8 класи	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти у редакції 2023 року (авт. Богданець-Білокаленко Н. І., Снегірьова В. В., Фідкевич О. Л.) Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.)
Іноземна мова (англійська)	5-8 класи	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.) Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.)
Математика	5-6 класи	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Істер О.С.)
Алгебра	7-8 класи	Модельна навчальна програма. «Алгебра. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. (автор Істер О. С.)
Геометрія	7-8	Модельна навчальна програма "Геометрія, 7 клас" для

	класи	закладів загальної середньої освіти, (автор Істер О.С.)
Інтегрований курс Пізнаємо природу»	5-6 класи	Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для 5–6 класів (автори Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.)
Біологія	7-8 класи	Модельна навчальна програма. «Біологія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти. (авт. Балан П. Г., Кулініч О. М., Юрченко Л. П.)
Фізика	7-8 класи	Модельна навчальна програма з фізики для 7–9 класів (автори Кременський Б. Г., Гельфгат І. М. та ін.)
Хімія	7-8 класи	Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор О. Григорович)
Географія	6-8 класи	Модельна навчальна програма. «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. (авт. Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.)
Інтегрований курс Здоров'я, безпека, добробут»	5-8 класи	Модельна програма курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для 7-9 класів (автори Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, І. В. Лаврентьєва, О. Л. Хомич
Підприємництво і фінансова грамотність	8 клас	Модельна навчальна програма «Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Кузнецова А.Я., Довгань А.І., Часнікова О.В., Шніцер О.П., Тригуб О.В., Гірченко Т.Д., Шабанова О.В., Харченко А.М., Нагайчук Н.Г.)
Етика	5-6 класи	Модельна навчальна програма «Етика. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.)
Вступ до історії України та громадянської освіти	5 клас	Бурлака О.В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І. Я.
Історія України. Всесвітня історія.	6 клас	Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Піскарьова І. О., Бурлака О. В., Майорський В. В., Мелещенко Т. В., Щупак І. Я.).
Громадянська освіта	6-7 класи	«Громадянська освіта. 6–9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Васильків І. Д., Кравчук В. М., Танчин І. З.)
	8 клас	Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 8 клас» для закладів загальної середньої освіти. Пометун О. І., Ремех Т. О., Сєрова Г. В.
Історія України	7-8 класи	Модельна навчальна програма «Історія України. 7—9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Бойко В. І., Василенко Я. Л., Даниленко В. М., Мартинюк О. О., Охредько О. Е., Сирцова О. М., Тарасюк Т. Д.)
Всесвітня історія	7 - 8 класи	Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Пометун О. І., Ремех Т. О., Мороз П. В.)
Інформатика	5-8 класи	Модельна навчальна програма «Інформатика» для закладів загальної середньої освіти (автори Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.)

Технології	5-8 класи	Модельна навчальна програма «Технології. 5–8 класи» для закладів загальної середньої освіти Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.
Мистецтво	5-6 класи	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5–6-ті класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти Масол Л.М., Просіна О.В
Мистецтво	7-9 класи	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7–9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М.)
Фізична культура	5-7	Баженков Є.В., Бідний М.В., Ребрина А.А., Данільченко В.О., Коломоєць Г.А., Дутчак М.В

Перелік навчальних програм для 9 класу

(затверджені наказами МОН України від 07.06.2017 року № 804, від 03.08.2022 р. №698)

Навчальний предмет	Навчальні програми
Українська мова	Українська мова. 5 – 9 класи. Програма для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804;
Українська література	Українська література. 5 – 9 класи. Програма для закладів загальної середньої освіти . – К.: Освіта, 2013 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 №804.
Зарубіжна література	Зарубіжна література. 5 – 9 класи. Програма для закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН від 03.08.2022 №698.
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 8-9 класи, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.
Історія	«Історія України. 8–9 класи», затверджені наказом МОН України від 03.08.2022 №698; «Всесвітня історія. 8–9 класи» затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 р. №698.
Основи правознавства	Програма для 9-го класу «Навчальна програма з основ правознавства». Програма затверджена наказом МОН України від 03.08.2022 №698.
Біологія та екологія	Програма з біології для 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.
Географія	Навчальна програма з географії для 8-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженою наказом МОН України від 03.08.2022 №698
Фізика	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізика. 8-9 класи» (програма затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.
Хімія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Хімія. 8-9 класи, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804.
Математика	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Математика. 5-9 класи, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804;

Інформатика	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з інформатики для 8-9 класів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804.
Фізична культура	Навчальна програма з фізичної культури для 8-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів затверджена наказом МОН України від 03.08.2022 №698.
Трудове навчання	Навчальна програма з трудового навчання для закладів загальної середньої освіти 8 – 9 класи, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.
Мистецтво	8-9 класи: Навчальна програма затверджена наказом МОН України від 06.06.2012 №664 (зі змінами, внесеними наказом МОН України від 07.06.2017 №804).
Основи здоров'я	Навчальна програма з основ здоров'я для 8-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів затверджена наказом МОН від 03.08.2022 №698.

**Програмне забезпечення варіативного компоненту
навчального плану на 2025/2026 н.р.**

№ з/п	Клас	Назва Факультативного курсу	Науково-методичне забезпечення (програма)	К-ть год за програмою	К-ть годин за навч. планом
1.	5	Психологія спілкування	Програма факультативного курсу «Психологія пілкування» для 5-7 класів. Схвалено для використання науково - методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково - методичної ради з питань освіти МОН України (лист ІТЗО від 15.05.2013 №14.1/12 - Г-165)	35 год	1
2.	6	Українознавство	Навчальна програма курсу за вибором «Українознавство» для учнів 5-11 класів закладів загальної середньої освіти України (лист МОН України від 20.08.2020 №1/11-5310)	35 год	1
3.	8	Людина та її здоров'я	Навчальна програма факультативного курсу "Людина та її здоров'я" 7-9 класи. Автор С.В. Безручкова (<i>Схвалено для використання в освітньому процесі. Каталог надання грифів навчальній літературі, № 3.0262-2024</i>)	35 год	1
4.	9	Логіка	Програма факультативного курсу «Логіка» (5–9 кл.) переоглянута та схвалена для використання ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України (лист ІМЗО від 10.07.2020 № 22.1/12-Г-557)	35 год	0,5 год

4. Особливості організації освітнього процесу

Освітній процес у Старорафалівській гімназії організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Відповідно до статті 9 закону України «Про освіту» основними формами здобуття освіти є інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

Старорафалівська гімназія у 2025-2026 навчальному році здійснює навчання за інституційною очною, індивідуальною (педагогічний патронаж, екстернат) формами навчання; у разі потреби заклад може організувати сімейну форму навчання. Для забезпечення вище вказаних форм здобуття освіти та в умовах воєнного стану можуть використовуватися технології дистанційного навчання відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України 08.09.2020 №1115, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 за № 941/35224.

Форма навчання у Старорафалівській гімназії може змінюватися упродовж навчального року залежно від безпекової ситуації.

За потреби у закладі організовується здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та його батьками, схвалюється педагогічною радою гімназії, затверджується директором та погоджується з батьками.

З метою забезпечення в гімназії єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища освітній процес під час дистанційного навчання організовується через сервіс Google Classroom.

Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти передбачає такі вимоги до організації роботи з технічними засобами навчання:

- для учнів 1 класу – не більше 10 хв,
- для учнів 2-4 класів – не більше 15 хв,
- для учнів 5-7 класів – не більше 20 хв,
- для учнів 8-9 класів – не більше 25 хв.

Санітарний регламент передбачає, що під час проведення занять із застосуванням технічних засобів навчання обов'язковим є проведення вправ з рухової активності учнів та гімнастики для очей.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі,

брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт).

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Екскурсії покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу та має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, забезпечується в синхронному режимі.

Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів за особистою заявою батьків/офіційних представників (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

5. Опис інструментарію оцінювання навчальних досягнень учнів

Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту», кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне,

недискримінаційне та добросчесне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів **обов'язкового** освітнього компонента типового навчального плану. Оцінювання результатів навчання предметів **вибіркового** освітнього компонента здійснюється за рішенням педагогічної ради. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оцінювальних судженнях.

Оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів здійснюється відповідно до [методичних рекомендацій](#) (наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»).

Відповідно до Закну України «Про повну загальну середню освіту» оцінювання ґрунтується на **принципах** дитиноцентризму, об'єктивності, добросчесності, справедливості, неупередженості, систематичності, критеріальності, гнучкості, перспективності, диференційованості та конфіденційності, а також плавності, чіткості, прозорості, відкритості, доброзичливості.

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення ним/нею. Відповідно до пункту 22 статті 1 Закону України «Про освіту» **результати навчання** - це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти і оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Задля здійснення оцінювання з урахуванням вікових особливостей учнів 1-4 класів щодо можливостей оволодіння певними складниками результатів навчання серед них виокремлюються **об'єктивні результати навчання** (знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними, уміння та навички оперувати знаннями, уміння застосовувати набутий досвід навчальних дій, досвід творчої діяльності, що відображено в обов'язкових/очікуваних результатах навчання, визначених в освітній програмі закладу загальної середньої освіти) та **особистісні надбання учня/учениці** (активність, ініціативність; старанність, наполегливість; комунікабельність, здатність співпрацювати; самостійність, відповідальність; ціннісні ставлення), які він/вона виявляє у процесі досягнення результату навчання.

Вимірювання результатів навчання здобувачів освіти відбувається шляхом: формувального оцінювання, яке допомагає відстежувати особистісний розвиток здобувачів освіти і хід опановування ними навчального досвіду як основи компетентності, вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію особистості; підсумкового (тематичного та завершального) оцінювання, під час якого навчальні досягнення здобувачів освіти співвідносяться з очікуваними результатами навчання, визначеними цією освітньою програмою закладу.

Залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, особливостей змісту навчального предмета/інтегрованого курсу та з

урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом у цілому та етапу опанування очікуваним результатом навчання зокрема отримання даних здійснюється під час різних видів навчально-пізнавальної діяльності учнів, яка може бути:

- за формою - *індивідуальною, груповою, фронтальною*;
- за способом виконання - *усною* (бесіда, розповідь, переказ, діалог тощо), *письмовою* (окремі навчальні завдання, у тому числі тестові, компетентнісні завдання, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні роботи), *практичною* (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей тощо), *програмованою* (з використанням електронних засобів навчання, з дозволених для використання в закладах загальної середньої освіти). З урахуванням опрацьованого програмового матеріалу відповідно до календарно- тематичного плану та готовності учнів виконувати завдання вчитель самостійно може визначати форму, спосіб, зміст, час виконання навчально- пізнавальної діяльності і фіксувати їх у планах- конспектах уроків/занять.

За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу залежно від дидактичної мети й пріоритетної функції оцінювання, оцінка визначається як показник досягнень навчально-пізнавальної діяльності учня/учениці.

У закладі використовується вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу (освітньої галузі), яка окрім оцінювального судження про досягнення може ще називати і рівень результату навчання: оцінювальне судження - **вербальна оцінка**, оцінювальне судження із зазначенням рівня результату - **рівнева оцінка**.

Вербальну і рівневу оцінки педагога можуть виражати як усно, так і письмово. Процес навчання та його результати характеризуються доброзичливими, лаконічними, чіткими, об'єктивними, конкретними оцінювальними судженнями. Рівень результату навчання визначається з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами: «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)». Таким чином оцінка буде допомагати учню/учениці усвідомлювати власні успіхи і шляхи подолання утруднень.

Результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах виражається вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 1-2 класах - вербальною оцінкою (оцінювальним судженням), у 3-4 класах - рівневою оцінкою, яка є оцінювальним судженням із зазначенням рівня результату навчання (на підставі рішення педагогічної ради протокол №1 від 29.08.2024р.). Формулювання оцінювальних суджень, визначення рівня результату навчання здійснюється на основі Орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти, яка побудована з урахуванням рівнів реалізації навчальної діяльності та характеристик знаннєвого, діяльнісного, мотиваційно-ціннісного складників компетентності.

Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів

Рівень результатів навчання	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
Високий (продуктивно-творчий)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов'язані з ними об'єкти; характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти; застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму)/текстову; прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них; підтримує дискусію щодо способів та результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії.
Достатній (продуктивний)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типовим навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; утворює об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову; пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань; ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів; визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки;
Середній (репродуктивний)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення

	результату потребує уточнень завдання; називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, угруповує об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з вчителем/однокурсниками; відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату; знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/неправильність результату; визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення/виправляє помилки з допомогою вчителя/однокурсників
Початковий (рівень розпізнавання)	Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількарядового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій: розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами; називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок; знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо); відтворює частини почутої/побаченої/ прочитаної інформації усно/за допомогою малюнка; коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонуваного запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; констатує за підказкою правильність/неправильність результату.

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно відповідно до алгоритму, зазначеного у методичних рекомендаціях.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх настанню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми/частини теми (якщо тема велика за обсягом)/кількох тем чи розділу протягом навчального року проводяться тематичні діагностувальні роботи.

Тематична діагностувальна робота є засобом зворотного зв'язку стосовно опанування учнями частиною очікуваних/обов'язкових результатів навчання з метою оперативного регулювання та коригування освітнього процесу задля підвищення його ефективності.

Змістовим наповненням тематичної діагностувальної роботи є система навчальних завдань, що передбачають різні рівні реалізації навчальної діяльності та за результатами виконання яких можна отримати об'єктивну інформацію про досягнення групи взаємопов'язаних очікуваних результатів навчання учня на певному етапі опанування програмовим матеріалом.

Обсяг завдань у тематичній діагностувальній роботі визначається з урахуванням вікових можливостей учнів виконати завдання протягом 1 навчальної години, а зміст завдань, види навчальної діяльності добирають з урахуванням специфіки предмета вивчення, готовності учнів виконати завдання для виявлення результату.

Діагностувальні роботи можуть містити завдання, які виконують усно (переказ, власне висловлення тощо), письмово (списування, диктант, тестові завдання тощо), практично (дослід, моделювання/ конструювання, виконання практичної роботи тощо) та завдання, що передбачають виконання роботи з допомогою електронних освітніх ресурсів.

Завдання діагностувальних робіт добираються таким чином, щоб результат навчання, який оцінюють на даному етапі навчання, можна було чітко визначити за результатами виконання завдання.

З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання: аудіювання (2-4 кл.), читання вголос (1-4 кл.), читання мовчки (3-4 кл.), читання напам'ять (2-4 кл.), роботу з літературним твором/медіа текстом (2-4 кл.), діалог (усно/письмово, 2-4 кл.), усний переказ (2-4 кл.), письмовий переказ (3-4 кл.), усний твір (2-4 кл.), письмовий твір (4 кл.), списування (1-4 кл.), диктант (2-4 кл.), робота з мовними одиницями (2-4 кл.). Комбінації навчальних завдань у діагностувальних роботах учитель може визначати самостійно з урахуванням дидактичної доцільності їх поєднання та часу, необхідного для виконання певного навчального завдання. Протягом року запропоновані види навчальних завдань у діагностувальних роботах можуть повторюватись. Кількість разів уміщення одного і того ж навчального завдання (кількість аудіювань, диктантів тощо) учитель може визначати з урахуванням особливостей формування певного очікуваного результату навчання та стану його досягнення учнями. З урахуванням дидактичної доцільності діагностувальна робота може бути представлена у тестовій формі й містити тестові завдання закритого і відкритого типів.

З предметів мовно-літературної освітньої галузі (мова вивчення) система тематичних діагностувальних робіт може містити такі навчальні завдання: аудіювання (1-4 кл.), читання (2-4 кл.), говоріння (1-4 кл.), письмо (2-4 кл.). Комбінування навчальних завдань у діагностувальних роботах вчитель може здійснювати самостійно.

З математики тематичні діагностувальні роботи можуть бути комбінованими, у тому числі з тестових завдань закритого й відкритого типів,

та містити навчальні завдання на виявлення стану сформованості навичок читання, запису і порівняння чисел, обчислювальних навичок, навичок читання і запису математичних виразів/рівностей/нерівностей, розв'язування рівнянь, уміння розв'язувати задачі, розпізнавання й побудову геометричних фігур, оперування величинами тощо з урахуванням програмового матеріалу, що опрацьовувався. Водночас учитель може практикувати проведення тематичних діагностувальних робіт, які передбачають перевірку одного з результатів навчання (обчислювальних навичок, уміння розв'язувати задачі тощо). Одна з тематичних діагностувальних робіт протягом року може передбачати виявлення стану сформованості навичок усних обчислень. Зміст завдань у такій роботі, зазвичай, може охоплювати різні змістові лінії навчальної програми з математики.

З інтегрованих курсів, змістове наповнення яких охоплює природничу, соціальну і здоров'язбережувальну, громадянську та історичну освітні галузі, тематичні діагностувальні роботи можуть містити тестові завдання закритого і відкритого типів на виявлення стану опанування учнями програмового матеріалу, *практичні роботи* з картами, приладами, моделями, а також *графічні роботи*, за допомогою яких перевіряється вміння інтерпретувати інформацію за допомогою моделі, малюнка, схеми тощо.

Система тематичних діагностувальних робіт у 3-4 класах може містити комплексні діагностувальні роботи для кожного класу, зміст яких охоплює мовно-літературну, математичну, природничу освітню галузі.

Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна», а також з курсів за вибором не проводяться.

Кількість і періодичність діагностувальних робіт з предмета вивчення/інтегрованого курсу учитель може визначати самостійно під час складання календарно-тематичного плану. При цьому враховує навчальні можливості учнів класу, особливості предмета вивчення/інтегрованого курсу, блок обов'язкових результатів навчання, сформованість яких має бути зазначена у свідоцтві досягнень, та відповідні навчальні завдання для оцінювання, на які орієнтує методика навчання предмета, а також кількість навчальних годин, виділених на предмет в освітній програмі.

Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного результату навчання, який діагностується на даному етапі навчання. Уміння вважають сформованим, якщо учень самостійно і правильно виконує відповідну цьому навчальну дію не нижче репродуктивного рівня реалізації навчальної діяльності. Оскільки тематична діагностувальна робота може містити завдання різних рівнів реалізації навчальної діяльності, то для формулювання оцінювального судження характеристику результату навчання учителі співвідносять з орієнтовними рамками оцінювання з урахуванням видів діяльності, водночас рівня результату навчання учня не визначають.

Оцінювальні судження за результатами тематичного оцінювання фіксуються у зошитах для тематичних діагностувальних робіт, на аркушах з роботами учнів до наступного уроку з того предмета вивчення, на якому

виконували роботу, та повідомляються учням та їхнім батькам. Якщо тематична діагностувальна робота має форму усної перевірки, то учитель фіксує дату, вид перевірки, оцінювальне судження на носії зворотного зв'язку. Батьки можуть ознайомитись з результатами виконання тематичних діагностувальних робіт учнів під час індивідуальних зустрічей з учителем, а за умов дистанційного навчання – через передачу в закритій мережі фото-, сканкопій робіт. Результатами оцінювання тематичних діагностувальних робіт є оцінювальні судження з висновком про сформованість кожного уміння, яке діагностується на даному етапі навчання. У класному журналі оцінювання діагностувальної роботи фіксують відповідно до затвердженого на засіданні серпневої педагогічної ради способом: вербальною у 1-2 класі (сформовано - ✓) та рівневою у 3-4 класах (В., Д., С., П.) оцінкою. Протягом навчального року вчителем перевіряються усі групи результатів навчання, зазначених у Свідоцтві досягнень.

Якщо учня не було в школі в день проведення діагностувальної роботи, то після повернення він не пише діагностувальної роботи.

Підсумкове оцінювання

Основою для підсумкового оцінювання результатів навчання за рік є результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, у класних журналах, спостереження вчителя у процесі формування оцінювання. Підсумкову оцінку за рік педагоги визначають з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Підсумкове оцінювання за рік з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна» здійснюється шляхом узагальнення даних, отриманих під час формування оцінювання, з урахуванням динаміки формування результату.

Підсумкова (річна) оцінка визначається з урахуванням індивідуалізованої діагностувальної роботи (якщо така проводилась) за умови, якщо виконання індивідуалізованої діагностувальної роботи засвідчує покращення результату навчання. Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі і свідоцтвах досягнень учнів.

Відповідно до пункту 8 статті 12 Закону України «Про освіту» наприкінці 4 класу, з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та/або якості освіти проводиться **державна підсумкова атестація** здобувачів початкової освіти, результати якої не впливають на підсумкову оцінку за рік.

У свідоцтві досягнень учня надається розгорнута характеристика результатів навчання учня/учениці, здобутих протягом навчального року.

Оцінювання результатів навчання учнів 5-7 класів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України №1093 від 02.08.2024 року «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів.

Результати навчання — це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основні функції оцінювання:

- *формувальна* (забезпечує відстеження динаміки навчального поступу);
- *констатувальна* (забезпечує встановлення рівня досягнення результатів навчання);
- *діагностувальна* (надає інформацію про стан досягнення результатів навчання, наявність навчальних втрат, причини виникнення утруднень);
- *коригувальна* (надає змогу вчителю відповідним чином адаптувати освітній процес);
- *орієнтувальна* (надає змогу відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток);
- *мотиваційно-стимульовальна* (активізує внутрішні й зовнішні мотиви до навчання);
- *розвивальна* (мотивує до рефлексії та самовдосконалення);
- прогностична* (ставить цілі навчання на майбутнє);
- виховна* (сприяє вихованню в учнів свідомої дисципліни, наполегливості в роботі, працьовитості, почуття відповідальності, обов'язку).

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів 5-7 класів є формувальне оцінювання та підсумкове оцінювання.

Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях. Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягають учні.

Загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів визначають **загальні критерії оцінювання**, які слугують основою **критеріїв оцінювання за освітніми галузями**.

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові. Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі оцінювання.

Опис кожного бала шкали оцінювання подано в додатках з урахуванням структури компетентності (знання, уміння, цінності, ставлення) і наскрізних у всіх ключових компетентностях умінь (*читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно й письмово, критично й системно мислити, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, творчість, ініціативність, здатність співпрацювати з іншими людьми*).

Правила і процедури

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове).

Під час організації оцінювання результатів навчання здобувачів освіти вчитель:

- визначає форми поточного і підсумкового оцінювання під час планування освітнього процесу на семестр;
- формулює об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі на певний період (наприклад, урок, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо); основою для формулювання яких є обов'язкові і очікувані результати навчання, визначені Державним стандартом/відповідними модельними навчальними програмами;
- ознайомлює учнів із критеріями оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання на кінець навчального семестру та року, а також із засобами оцінювання, якими буде встановлено результати навчання;
- надає учням зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним;

- не протиставляє учнів/учениць одне одному; акцентує увагу лише на позитивній динаміці досягнень; труднощі в навчанні обговорює з учнями/ученицями індивідуально; зворотний зв'язок може надаватися в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов;
- створює умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія); під час навчальної діяльності спрямовує учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям; створює умови для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільно визначає подальші кроки для покращення результатів навчання;
- коригує освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета/інтегрованого курсу, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:

- **усного опитування** (індивідуальне, групове тощо);
 - спостереження;
 - аналіз портфоліо;
 - **письмових завдань** (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
 - **практичних завдань** (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проект; робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);
 - **завдань із використанням ІТ** (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання;
- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Оцінювання здійснюється із застосуванням завдань різних когнітивних рівнів: на відтворення знань, на розуміння, на застосування в стандартних і змінених навчальних ситуаціях, уміння висловлювати власні судження, ставлення тощо.

Частотність та процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета/Інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

До оцінювання наскрізних умінь може долучатися шкільний психолог.

Під час навчання в дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку.

Під час оцінювання результатів навчання педагог враховує дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей).

У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель/вчителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню/учениці повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків (або осіб, що їх замінюють). Інформування батьків про результати навчання може відбуватися під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових/електронних щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтві досягнень.

Формувальне оцінювання

Формувальне оцінювання - інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання.

Формувальне оцінювання результатів навчання учнів/учениць виконує діагностувальну, коригувальну, орієнтувальну, мотиваційно-стимулювальну, розвивальну, прогностичну та виховну функції.

Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) є важливим складником освітнього процесу, оскільки воно відображає як процес навчання учнівства, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат його навчальної діяльності на певному етапі навчання та дозволяє вчителю/вчительці зрозуміти, як краще підготувати учнів/учениць до підсумкового оцінювання та відслідковувати їхній прогрес протягом навчального року.

Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і повинне відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета/інтегрованого курсу. Педагоги здійснюють його у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня/учениці тощо).

Окремі завдання для формувального оцінювання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (*завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати,*

упорядковувати); **високого** — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати). Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

Для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема/розділ тощо), здійснюється тематичне оцінювання.

Семестрова оцінка виставляється на основі тематичного оцінювання та результатів навчання, визначених у Державному стандарті.

Підсумкове оцінювання

Метою **підсумкового оцінювання** є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом/модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт учитель/учителька встановлює самостійно під час складання календарно-тематичного планування, керуючись навчальною програмою та відповідно до кількості годин, передбачених навчальним планом на вивчення предмета/інтегрованого курсу.

Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення однієї, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

У Свідоцтві досягнень виставляють **семестрові оцінки за групами результатів**. На підставі оцінок за групами результатів виставляють **загальну оцінку за семестр** з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти.

Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року. Річне оцінювання

також може бути скоригованим. Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень, яке складається з двох частин і передбачає характеристику навчальної діяльності учнів та фіксацію результатів навчання за групами результатів, визначеними Державним стандартом для певних освітніх галузей, з переліку навчальних предметів та інтегрованих курсів, визначених навчальним планом даної освітньої програми

Оцінювання учнів 9 класу

При оцінюванні учнів 9 класу заклад спирається на критерії та вимоги до оцінювання результатів навчання учнів, розроблені МОН у таких нормативних документах:

- наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» від 13.04.2011 року №329;
- наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» від 21.08.2013 № 1222, відповідно до якого оцінювання здійснюється за 12-бальною шкалою.

Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу.

Змістом вимог до оцінювання є виявлення, вимірювання та оцінювання навчальних досягнень учнів, які структуровані у навчальних програмах за предметами.

Результатами освітньої діяльності учнів на всіх етапах освітнього процесу є знання, уміння, навички та сформовані компетентності.

При оцінюванні навчальних досягнень учнів враховуються:

- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
- якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
- сформованість предметних умінь і навичок;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
- самостійність оцінних суджень.

Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків

між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Невід'ємним складником оцінювальної діяльності є залучення учнів до розроблення критеріїв оцінювання, вироблення здатності до **само- та взаємооцінювання**. Здійснення зворотного зв'язку з учнями в процесі оцінювання кожної виконаної роботи має орієнтувати їх на успіх, підтримувати й надихати на саморозвиток і вдосконалення. Таким чином виявляється формувальний характер контролю та оцінювання особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей.

Форми оцінювання навчальних досягнень учнів:

- **усна** (індивідуальне, групове, фронтальне опитування);
- **письмова** (діагностична, самотійна, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування);
- **цифрова** (тестування в електронному форматі);
- **графічна** (робота з діаграмами, графіками, схемами, контурними картами);
- **практична** (дослідження, навчальні проєкти, робота з біологічними об'єктами, виготовлення виробів).

Педагогічні працівники **самотійно визначають форми** оцінювання результатів навчання учнів з певного предмета, орієнтуючись на принцип педагогічної доцільності та враховуючи специфіку навчального предмета та особливості учнів.

Методи оцінювання педагогічні працівники закладу добирають самотійно (спостереження, бесіда, тестування, аналіз письмових робіт тощо).

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самотійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік - на основі семестрових оцінок. Учень має право на коригування семестрової й річної оцінки.

Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим.

Державна підсумкова атестація осіб, які здобувають базову середню освіту в ЗЗСО, відбувається відповідно до наказу МОН України від 07.12.2018 № 1369 «Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової

атестації» (Із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 221 від 18.02.2019).

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів базової школи ґрунтуються на показниках:

- сформованість пізнавальної діяльності (мотивації пізнання, сприймання, осмислення, перетворення знання, практичної діяльності);
- сформованість знань, умінь, ціннісних ставлень як складників ключових і предметних компетентностей;
- володіння розумовими операціями: вмінням аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
- пізнавальна активність;
- міра самостійності та творчості у виконанні навчальних завдань;
- сформованість вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, висувати і формулювати гіпотези і визначаються за рівнями:

Рівень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учні розрізняють об'єкти вивчення
	2	Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання
Середній	4	Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію
	5	Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	6	Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
Достатній	7	Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії
	8	Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності
	9	Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
Високий	10	Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
	11	Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	12	Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Оцінювання результатів навчання учнів з особливими освітніми потребами орієнтоване на учня й передбачає вимірювання його індивідуального прогресу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де

труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання.

Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я.

При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучаються ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

6. Опис очікуваних результатів навчання

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів **1-4 класів** викладені у Державному стандарті початкової освіти і визначаються з урахуванням компетентнісного підходу.

До ключових компетентностей належать:

- 1) *вільне володіння державною мовою*, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) *здатність спілкуватися рідною* (у разі відмінності від державної) *та іноземними мовами*, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) *математична компетентність*, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- 4) *компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій*, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- 5) *інноваційність*, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- 6) *екологічна компетентність*, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів з розумінням

важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) *інформаційно-комунікаційна компетентність*, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) *навчання протягом життя*, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) *громадянські та соціальні компетентності*, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають:

спроможність діяти як відповідальний громадянин та брати повноцінну участь у громадському та суспільному житті, зокрема школи та класу, спираючись на розуміння соціальних, економічних і політичних понять та сталого розвитку, критичне оцінювання основних подій національної, європейської та світової історії, а також повагу до прав людини та верховенства права, цінування культурного розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України;

виявлення поваги до інших та толерантності, уміння конструктивно співпрацювати, співчувати та діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації. Дбайливе ставлення до особистого, соціального і фізичного добробуту та здоров'я, дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки і спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах, спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;

10) *культурна компетентність*, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) *підприємливість та фінансова грамотність*, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (школі, родині), різноманітних соціальних ситуаціях та обумовлюють формування ставлення до них.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів **5-8 класів (НУШ)** передбачені Державним стандартом базової середньої освіти, визначено на основі компетентнісного підходу у 9-ти галузях освіти:

- мовно-літературній,
- математичній,
- природничій,
- технологічній,
- інформатичній,
- соціальній і здоров'язбережувальній,
- громадянській та історичній,
- мистецькій,
- фізичній культурі.

Кожна освітня галузь має потенціал для розвитку кожної компетентності.

Ключові компетентності, якими мають оволодіти школярі після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи):

- вільне володіння державною мовою,
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами,
- математична компетентність,
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій,
- інноваційність,
- екологічна компетентність,
- інформаційно-комунікаційна компетентність,
- навчання впродовж життя,
- громадянські та соціальні компетентності,
- культурна компетентність,
- підприємливість і фінансова грамотність.

На всіх інтегрованих курсах або предметах у 5-8 класах НУШ формуються **наскрізні вміння**, які є спільними для всіх компетентностей:

1) *читати з розумінням*, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу і добору контраргументів;

2) *висловлювати власну думку в усній і письмовій формі*, тобто словесно передавати власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії;

3) *критично і системно мислити*, що виявляється у визначенні характерних ознак явищ, подій, ідей, їх взаємозв'язків, умінні аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях, зважати на протилежні думки та контраргументи, розрізняти факти, їх інтерпретації, розпізнавати спроби

маніпулювання даними, використовуючи різноманітні ресурси і способи оцінювання якості доказів, надійності джерел і достовірності інформації;

4) *логічно обґрунтовувати позицію* на рівні, що передбачає здатність висловлювати послідовні, несуперечливі, обґрунтовані міркування у вигляді суджень і висновків, що є виявом власного ставлення до подій, явищ і процесів;

5) *діяти творчо*, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей, доброзичесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей, уміння випробовувати нові ідеї;

6) *виявляти ініціативу*, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем, активну участь у різних видах діяльності, їх ініціювання, прагнення до лідерства, уміння брати на себе відповідальність;

7) *конструктивно керувати емоціями*, що передбачає здатність розпізнавати власні емоції та емоційний стан інших, сприймати емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, розуміти, як емоції можуть допомагати і заважати в діяльності, налаштовуючи себе на пошук внутрішньої рівноваги, конструктивну комунікацію, зосередження уваги, продуктивну діяльність;

8) *оцінювати ризики*, що передбачає вміння розрізняти прийнятні і неприйнятні ризики, зважаючи на істотні фактори;

9) *приймати рішення*, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення, досягнення поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків;

10) *розв'язувати проблеми*, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми, висувати гіпотези, практично їх перевіряти та обґрунтовувати, здобувати потрібні дані з надійних джерел, презентувати та аргументувати рішення;

11) *співпрацювати з іншими*, що передбачає вміння обґрунтовувати переваги взаємодії під час спільної діяльності, планувати власну та групову роботу, підтримувати учасників групи, допомагати іншим і заохочувати їх до досягнення спільної мети.

Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів базової освіти (9 клас) подано за змістовими лініями, окресленими у Державному стандарті базової загальної середньої освіти, які має реалізувати вчитель паралельно у рамках кожної освітньої галузі та відповідно до обов'язкових результатів навчання.

Ключові компетенції	Компоненти
Спілкування державною (і рідною - у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
Основні компетенції у природничих науках	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів

Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва

Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя
--	---

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх окремих предметів.

Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Мета наскрізних ліній – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, зрештою, усього педагогічного колективу на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів активно-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановленню та реалізації в освітньому процесі міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних, організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання, підвищує рівень їх загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Додаток 1
до освітньої програми, складений
за таблицею 2 до наказу МОН України
від 08.10.2019 №1273

**Навчальний план для 1 класу з українською мовою навчання
(педагогічний патронаж, за програмою О.Я. Савченко)**

Клас		1 клас	Карпач Павло	Таляр Андрій	Турова Іванна	Разом:
Всього учнів:		3				
Дівчата		1				
Хлопці		2				
Інваріантна складова	Українська мова		2	2	2	6
	Іноземна мова		0,5	0,5	0,5	1,5
	Математика		1	1	1	3
	Я досліджую світ		0,5	0,5	0,5	1,5
	Дизайн і технології		0,33	0,33	0,33	1
	Образотворче мистецтво		0,166	0,166	0,166	0,5
	Музичне мистецтво		0,166	0,166	0,166	0,5
	Фізична культура		0,33	0,33	0,33	1
	Усього:		5	5	5	15
Всього на клас:						15

**Навчальний план для 2 класу з українською мовою навчання
(за програмою О.Я. Савченко)**

Навчальні предмети		Кількість годин на тиждень
Інваріантна складова	Українська мова	7
	Іноземна мова	3
	Математика	4
	Я досліджую світ	3
	Дизайн і технології	1
	Інформатика	1
	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
	Фізична культура	3
	Усього:	24
Варіативна складова	Курси за вибором, індивідуальні консультації та групові заняття	Українська мова
		Математика
		Всього:
		Сумарна кількість годин
		Гранично допустиме навантаження
Всього на клас:		25

Додаток 3
до освітньої програми, складений
за таблицею 2 до наказу МОН України
від 08.10.2019 №1273

**Навчальний план для 3-4 класів з українською мовою навчання
(за програмою Р.Б. Шияна)**

Навчальні предмети			3 клас	4 клас	Усього:
Українська мова			5	5	10
Іноземна мова (англійська)			3	3	6
Математика			4	4	8
	Мовно-літературна		2	2	4
	Математична		1	1	2
	Природнича		2	2	4
	Громадянська та історична		0,5	0,5	1
	Соціальна і здоров'язбережна		0,5	0,5	1
	Технологічна		1	1	2
	Інформатична		1	1	2
Мистецтво	Образотворче мистецтво		1	1	2
	Музичне мистецтво		1	1	2
Фізична культура			3	3	6
Усього:			22+3	22+3	50
Варіативна складова	Курси за вибором, індивідуальні консультації та	Українська мова	0,5	0,5	1
		Математика	0,5	0,5	1
		Всього:	1	1	2
		Сумарна кількість годин	26	26	52
		Гранично допустиме навантаження	23	23	
Всього на клас:			26	26	52

Навчальний план для 5-6, 8 класів

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класі			Усього:
		5	6	8	
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	3	11
	Українська література	1,5+0,5	1,5+0,5	1+1	6
	Зарубіжна література	1+0,5	1+0,5	1	4
	Англійська мова	3,5	3,5	3	10
Математична	Математика	4+1	4+1		10
	Алгебра	-	-	2,5+0,5	5
	Геометрія			1,5+0,5	
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	1,5+0,5	1+1	-	4
	Біологія	-	-	2	2
	Фізика	-	-	2	2
	Хімія	-	-	2	2
	Географія	-	1+1	2	4
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	0,5+0,5	3
	Етика	0,5	0,5	-	1
	Підприємництво і фінансова грамотність	-	-	0,5+0,5	1
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1+1	-	-	2
	Історія України. Всесвітня історія	-	2,5	-	2,5
	Громадянська освіта	-	0,5	0,5	1
	Історія України	-	-	1+0,5	1,5
	Всесвітня історія	-	-	0,5+0,5	1
Інформатична	Інформатика	1+0,5	1+0,5	1,5+0,5	5
Технологічна	Технології	1+1	1+1	1+1	6
Мистецька	Музичне мистецтво	0,5+0,5	0,5+0,5	-	2
	Образотворче мистецтво	0,5+0,5	0,5+0,5	-	2
	Мистецтво	-	-	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3	9
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		27+3	30+3	32+3	98
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами		1	1	1	3
Психологія спілкування		1	-	-	1
Українознавство		-	1	-	1
Людина та її здоров'я		-	-	1	1
Загальнорічна кількість годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу на групи)		31	34	36	101
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		28	31	33	

**Навчальний план для 7 класу
(педагогічний патронаж)**

Усього учнів:		4				
Хлопці		4				
Дівчата		0				
		Кількість годин на тиждень				
Освітні галузі	Навчальні предмети	Дуброва Андрій	Ємельянов Андрій	Муляр Артем	Туров Назар	Разом:
Мовно-літературна	Українська мова	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Українська література	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Зарубіжна література	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Іноземна мова (англійська)	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Алгебра	0,75	0,75	0,75	0,75	3
	Геометрія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Природнича						
	Біологія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Фізика	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Хімія	0,25	0,25	0,25	0,25	1
	Географія	0,5	0,5	0,5	0,5	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Громадянська та історична	Громадянська освіта	0,125	0,125	0,125	0,125	0,5
	Історія України	0,375	0,375	0,375	0,375	1,5
	Всесвітня історія	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Інформатична	Інформатика	0,375	0,375	0,375	0,375	1,5
Технологічна	Технології	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Мистецька	Музичне мистецтво	0, 125	0, 125	0, 125	0, 125	0,5
	Образотворче мистецтво	0,25	0,25	0,25	0,25	1
Фізична культура	Фізична культура	0,75	0,75	0,75	0,75	3
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		8	8	8	8	32
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		8	8	8	8	32

Навчальний план для 9 класу

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	Разом:
Усього учнів:		14	
Хлопці		8	
Дівчата		6	
Мови і літератури	Українська мова	2+1	3
	Українська література	2	2
	Іноземна мова	3	3
	Зарубіжна література	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1
	Основи правознавства	1	1
Мистецтво	Мистецтво	1	1
Математика	Алгебра	2	2
	Геометрія	2	2
Природознавство	Біологія	2	2
	Географія	1,5+0,5	2
	Фізика	3	3
	Хімія	2	2
Технології	Трудове навчання	1+0,5	1,5
	Інформатика	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1
	Фізична культура	3	3
Разом:		30+2+3	35
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1
Логіка		1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		36	36

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради

Старорафалівської гімназії

29.08.2025 № 1

Модель випускника початкової школи:

- рівень освіти відповідає вимогам Державного стандарту;
- сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію;
- висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу, дотримується норм літературної мови%;
- сприймає інформацію, висловлену іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого спілкування, критично оцінює таку інформацію;
- застосовує досвід математичної діяльності для пізнання навколишнього світу;
- критично оцінює факти, поєднує новий досвід з набутим раніше, творчо його використовує для розв'язання проблем природничого характеру;
- усвідомлює наслідки використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримується етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;
- усвідомлює цінність власного життя та збереження власного здоров'я;
- виявляє підприємливість та поводить етично для поліпшення здоров'я та безпеки та добробуту;
- має розвинуте почуття власної гідності, діє з урахуванням власних пра і свобод, поважає права і гідність інших осіб, протидіє проявам дискримінації та нерівним проявам до особистості;
- усвідомлює себе громадянином України, аналізує культурно-історичні основи власної ідентичності, визнає цінність культурного рзмаїття;
- дотримується принципів демократичного громадянства, бере активну участь у житті шкільної спільноти, громади;
- пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво;
- керується правилами безпечної та чесної гри, уміє боротися, вигравати і програвати; усвідомлює значення фізичних вправ для здоров'я, емоційного задоволення, гартування характеру, самовираження та соціальної взаємодії.

Основний та очікуваний результат – це готовність до навчання в базовій школі.

Модель випускника базової школи:

- рівень освіти відповідає вимогам Державного стандарту;
- чітко, лаконічно та зрозуміло формулює думку, аргументувати, доводити правильність тверджень;
- критично осмислює інформацію, джерела її отримання та використовує її для різних потреб;
- здійснює спілкування іноземними мовами в межах сфер, тем і ситуацій, визначених навчальною програмою, розумієх на слух зміст автентичних текстів;
- оперує текстовою та числовою інформацією, встановлює відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності;
- адекватно використовує досвід, обирає й застосовує доцільні комунікативні стратегії відповідно ждо різних потреб;
- усвідомлює значення математики в сучасному суспільстві;
- усвідомлює важливість інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних завдань;

- розпізнає проблеми, що виникають у довкіллі, будує та досліджує природні процеси;
- усвідомлює важливість природничих наук як універсальної мови науки, техніки, технологій, ролі наукових ідей у розвитку сучасних інформаційних технологій;
- уміє аналізувати й критично оцінюватим соціально-економічні події в житті держави на основі різних даних;
- моделює власну освітню траєкторію, аналізує, контролює, оцінює власні навчальні досягнення;
- генерує нові ідеї, вирішує життєві проблеми, аналізує, прогнозує, ухвалює рішення, аргументує та захищає власну життєву позицію;
- уміє співпрацювати в команді, висловлює власну думку, вміє слухати і чути інших, змінювати думку на основі доказів;
- проявляє рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження;
- поважає права людини, займає активну позицію щодо боротьби із дискримінацією;
- виявляє повагу до культурного розмаїття у глобальному суспільстві;
- усвідомлює себе як відповідального члена громади, суспільства, що розуміє принципи і механізми його функціонування;
- проявляє себе емоційно стійким членом суспільства, здатним вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище;
- виявляє готовність до вибору професії і реалізації шляхів подальшої освіти.

Основний та очікуваний результат – це готовність до навчання для отримання повної загальної середньої освіти.

Модель випускника гімназії як компетентнісної особистості

Ступінь освіти	Визначальні риси випускника
<i>Початкова освіта</i>	- старанність, працелюбність - самостійність - дисциплінованість - комунікативність - володіння іноземною мовою - мотивація досягнення успіху - навчально-пізнавальні інтереси - навички самоконтролю навчальних дій - культура поведінки і мови - основи особистої гігієни і здорового способу життя

<i>Базова середня освіта</i>	- особистісне самовизначення - соціальна дорослість - отивація до суспільно корисної діяльності - пізнавальні інтереси - комп'ютерна грамотність - адекватна самооцінка - володіння іноземною мовою, полікультурність - моральні переконання - здоровий спосіб життя
------------------------------	--

7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти гімназії складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (формування компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти гімназії:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо подолання освітніх втрат;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

У Типовому навчальному плані для 5-6 класів НУШ окреслено орієнтовний перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі та такі кількісні показники:

- діапазон навчального навантаження, який включає рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин на тиждень. Школа має право самостійно визначати навчальне навантаження у межах визначеного діапазону та змінювати його включно до граничного показника;

- резерв навчальних годин – різниця між рекомендованим та мінімальним тижневим навантаженням. Він може бути розподілений між обов'язковими для вивчення та вибірковими освітніми компонентами.

Навчальний план школи має ґрунтуватися на одному з варіантів ТНП (залежно від мови навчання) та орієнтуватися на рекомендований розподіл навчальних годин між обов'язковими освітніми компонентами.

Навчальний план для 5-6 класів укладено за такими освітніми галузями: *мовно-літературна освітня галузь* реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література», «Англійська мова», «Зарубіжна література».

За рахунок зменшення годин на вивчення англійської мови у 5-6 класах (-0,5 год) збільшено кількість годин на вивчення зарубіжної літератури (+0,5 год).

За рахунок годин варіативної складової у 5-6 класах збільшено кількість годин на вивчення української мови (+1 год).

Громадянська та історична освітні галузі реалізуються через навчальні предмети «Вступ до історії України та громадянської освіти» (1 год) в 5 класі та «Історія України. Всесвітня історія» (2 год) у 6 класі.

Мистецька освітня галузь класах реалізується через навчальні предмети «Музичне мистецтво» (1 год) та «Образотворче мистецтво» (1 год).

Математична освітня галузь реалізується через навчальний предмет «Математика» (по 5 год).

Природнича освітня галузь у 5 класі реалізується через інтегрований курс «Пізнаємо природу» (2 год), у 6 класі – через навчальний предмет «Географія» (2 год).

Технологічна освітня галузь реалізується через навчальний предмет «Технології» (по 2 год).

Інформатична освітня галузь реалізується через навчальний предмет «Інформатика». За рахунок годин варіативної складової у 5-6 класах збільшено кількість годин на вивчення інформатики (+0,5 год).

Соціальна і здоров'язбережувальна галузі реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та побут» (по 1 год) та навчальний предмет «Етика». За рахунок годин варіативної складової у 5-6 класах збільшено кількість годин на вивчення етики (+0,5 год).

Освітня галузь «Фізична культура» реалізується через навчальний предмет «Фізична культура» (по 3 год).

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у додатку 2. Перелік обраних у закладі *модельних програм* подано у *додатку 2*.

7-9 класи

Навчальний план для 7-9 класів укладено за такими освітніми галузями:

освітня галузь «Мови і літератури» реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література», «Англійська мова», «Зарубіжна література». За рахунок годин варіативної складової у 8-9 класах збільшено кількість годин на вивчення української мови (+1 год).

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується через навчальні предмети «Історія України», «Всесвітня історія», «Основи правознавства».

Освітня галузь «Мистецтво» у 7 класі реалізується через навчальні предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», у 8-9 класах – через навчальний предмет «Мистецтво».

Освітня галузь «Математика» реалізується через навчальні предмети «Алгебра» та «Геометрія». За рахунок годин варіативної складової у 8 класі збільшено кількість годин на вивчення алгебри (+1 год).

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через навчальні предмети «Біологія», «Фізика», «Хімія», «Географія».

За рахунок годин варіативної складової у 9 класі збільшено кількість годин на вивчення географії (+0,5 год).

Освітня галузь «Технології» реалізується через навчальні предмети «Трудове навчання» та «Інформатика».

Враховуючи матеріально-технічне та кадрове забезпечення навчального процесу, бажання учнів, регіональні традиції, вивчення трудового навчання буде здійснюватися за такими модулями:

5-6 класи – втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності; творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва; ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу; турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб;

7 – 9 класи – основи проєктування, матеріалознавства та технології обробки; технологія побутової діяльності та самообслуговування.

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується через навчальні предмети «Основи здоров'я» та «Фізична культура».

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження.

Враховуючи матеріально-технічну базу, кадрове забезпечення освітнього процесу, віково-статеві особливості учнів, їх інтереси навчання фізичної культури здійснюється за такими варіативним модулями:

5 - 6 класи - гімнастика, футбол, дитяча легка атлетика, аеробіка, доджбол, шашки, баскетбол, рухливі ігри, баскетбол 3Х3, бадмінтон, пання, військово-спортивні ігри;

7-9 класи – легка атлетика, футбол, баскетбол, волейбол, гімнастика, туризм.

Варіативна складова навчального плану у 7-8 класах складається:

- з курсів за вибором:

у 7 класі - «Українознавство» (1 год);

у 8 класі - «Аптека природи» (1 год);

- з факультативних курсів:

у 7 класі – «Сходинки до вершини «Я»» (1 год);

у 8 класі – «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе» (1 год);

У 8 та 9 класах наявні по 0,5 год вакансії.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у додатку 3.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

- 1) вільне володіння державною мовою,
;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- 8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;
- 9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з

іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного

здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти за інших умов.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним

стандартом. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання у початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, логічна послідовність їх вивчення

Освітні галузі 1-4 класи НУШ:

Мовно-літературна

Математична

Громадянська та історична, природнича, соціальна та здоров'язбережувальна

Мистецька

Технологічна

Інформатична (інформатика з 2 класу)

Фізкультурна

Мовно-літературна освітня галузь (українська мова і літературне читання, англійська мова) ставить за мету розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

У початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;

Математична галузь (математика) ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

До програми кожного класу подано орієнтовний перелік додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів. Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню.

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі («Я досліджую світ») можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Навчальна програма «Я досліджую світ» ставить за мету особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина»(пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей»(стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Людина і природа»(пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Інформатична освітня галузь (інформатика) починає реалізуватися з 2-го класу та ставить за мету різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Технологічна освітня галузь (дизайн і технології) у 1 класі ставить за мету розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Мистецька освітня галузь (мистецтво або музичне мистецтво, образотворче мистецтво) ставить за мету всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне

мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь (фізична культура) ставить за мету всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Зазначена мета реалізується за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Варіативна складова навчальних планів використовується на індивідуальні групові заняття з української мови та математики по 0,5 год.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Освітня програма передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти.

Освітня програма сформована на основі Типової освітньої програми та не потребує окремого затвердження центральним органом забезпечення якості освіти.

Освітня програма схвалюється педагогічною радою гімназії та затверджується директором, оприлюднюється на офіційному веб-сайті гімназії.

На основі освітньої програми складено та затверджено робочий навчальний план Старорафалівської гімназії, що конкретизує організацію освітнього процесу.

2. Особливості організації освітнього процесу у 2023-2024 н.р.

Освітній процес у Старорафалівській гімназії організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань - 2 вересня 2024 і триватиме до 30 травня 2025 року.

Заклад здійснює освітній процес українською мовою за денною формою навчання в одну зміну, тривалість навчального тижня в закладі – 5 днів, вихідні – субота, неділя. Початок занять – 8.30.

Режим дня в закладі підпорядкований створенню оптимальних умов для здійснення успішної освітньої діяльності. Розклад уроків складається з урахуванням динаміки працездатності учнів протягом дня, тижня, семестру, чергування видів діяльності і раціонального розподілу навчального навантаження.

Відповідно до Закону України «Про освіту» тривалість уроків в 5-11 класах – 45 хвилин. На виконання наказу управління освіти виконавчого комітету Вараської міської ради від 04.11.2022 № 112 «Про організацію освітнього

процесу у закладах загальної середньої та позашкільної освіти Вараської міської територіальної громади» внесені зміни щодо навчальних занять для учнів 5-11 класів шляхом зменшення тривалості уроку на 5 хвилин.

Факультативні, індивідуальні та групові заняття проводяться після основних занять з обов'язковою перервою за окремим розкладом.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Структура 2023/2024 навчального року розроблена відповідно до; пункту 2¹ розділу X “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про повну загальну середню освіту”, Постанови Кабінету Міністрів від 24.06.2022 № 711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні». Під час дії воєнного стану може бути змінена тривалість навчального року, дати його початку й закінчення.

Навчальні заняття організувати за семестровою системою орієнтовно в такі терміни:

I семестр - з 02 вересня по 20 грудня 2024 року;

II семестр - з 06 січня по 30 травня 2025 року;

канікули встановити у такі орієнтовні терміни:

осінні: з 26 жовтня по 03 листопада 2024 року;

зимові: з 21 грудня 2024 року по 05 січня 2025 року;

весняні: з 22 березня по 30 березня 2025 року.

Для учнів 1 класу встановлено додаткові канікули у період з 10 січня по 16 лютого 2025 року.

Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів. Терміни канікул та межі семестрів можуть регулюватися в залежності від ситуації.

У школі щоденно о 9.00 буде проводитися загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України».

Відповідно до ст.12 р.ІІ Закону України «Про освіту», навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації для випускників початкової та базової школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством.

Навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 1-8 класів за рішенням педагогічної ради (протокл №1 від 31.08.2023) не проводяться.

У навчальному закладі в 2024-2025 навчальному році функціонує 9 класів, у яких навчається 96 учнів, в школі I ступеня – 4 загальноосвітніх класи (37 учнів), у школі II ступеня – 5 класів (59 учнів); середня наповнюваність класів - 10 учнів.

У 2024-2025 навчальному році у закладі відкрито 4 інклюзивні класи – 2, 3, 5, 8 - у яких навчається 5 дітей з особливими освітніми потребами.

Зарахування учнів до всіх класів здійснюється без проведення конкурсу і, як правило, відповідно до території обслуговування.

3. Зальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг тижневого навантаження для учнів 1-9-х класів складає 9415 годин/навчальний рік;

- для учнів 1-4 класів – 3500 годин/навчальний рік,
- для 1 класу – 805 годин/навчальний рік,
- для 2 класу – 875 годин/навчальний рік,
- для 3 класу – 910 годин/навчальний рік,
- для 4 класу – 910 годин/навчальний рік;

для учнів 5-9-х класів складає 5915 годин/навчальний рік:

- для учнів 5 класу – 1085 годин/навчальний рік,
- для учнів 6 класу – 1155 годин/навчальний рік, (додаток 3),
- для учнів 7 класу – 1172,5 годин/навчальний рік,
- для учнів 8 класу – 1207,5 годин/навчальний рік (додаток 4)
- для учнів 9 класу – 1207,5 годин/навчальний рік

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Старорафалівської гімназії.

6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Відповідно до розділу V Закону України «Про освіту» та забезпечення якості освіти у Старорафалівській гімназії ефективність реалізації завдань освітньої програми закладу регулюється системою внутрішнього забезпечення якості освіти, що складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Моніторинг в закладі базується на діагностиці, що націлює на постійне спостереження за освітнім процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату.

Об'єкти моніторингу:

- освітнє середовище (забезпечення безпечних та комфортних умов навчання та праці; створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації; створення інклюзивного освітнього, розвивального та мотивуючого до навчання освітнього простору);
- здобувачі освіти (ступінь адаптації до навчання учнів 1 та 5 класів, рівень навченості (з усіх предметів); рівень вихованості учнів; рівень роботи з обдарованими учнями; рівень навченості учнів з ООП);
- педагогічні працівники (рівень професійної компетентності, якість і результативність педагогічної роботи, рівень інноваційної діяльності тощо);
- освітній процес (виконання навчальних програм, моніторинг діагностичного, поточного та підсумкового контролю за рівнем початкових досягнень учнів));

Інструментарій моніторингових досліджень:

- статистичний (тестування, анкетування))
- спостереження;
- аналіз;
- діагностичні роботи ;
- схеми аналізу уроків;
- таблиці відстеження результатів освітньої діяльності;
- діагностичні психологічні методики.

Прогнозовані результати моніторингу:

- підвищення якості надання освітніх послуг, підвищення позитивного іміджу, конкурентоспроможності, престижності гімназії;
- створення необхідних умов для творчої діяльності учасників освітнього процесу: виявлення й підтримка обдарованої молоді, підняття престижу творчих педагогів;
- впровадження освітніх інновацій, сучасних освітніх технологій для оновлення змісту освітніх форм організації навчально-виховного процесу;
- активізація роботи адміністрації, педагогічного колективу, вироблення навичок контрольно-аналітичної діяльності, самооцінки та саморегуляції;
- удосконалення управління закладом, вироблення й корегування управлінських рішень, планування й прогнозування розвитку гімназії.

7.

Навчальний план Старорафалівської гімназії на 2023-2024 навчальний рік розроблений відповідно до ст.53 Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»), «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 №1392, постанови КМУ від 28 липня 2023 р. № 782 «Про початок навчального року під час дії правового

режиму воєнного стану в Україні», власного Статуту та власних Освітніх програм.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру рівнів освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів.

Навчальний план початкової та базової школи передбачає реалізацію освітніх галузей базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні для виконання державних стандартів початкової та базової освіти (забезпечення викладання навчальних предметів інваріантної складової у повному обсязі годин, які передбачені навчальними планами Типових освітніх програм) та варіативну складову, в якій передбачено введення курсів за вибором, факультативів, додаткових занять (індивідуальних та групових).

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдарувань.

Питання навчального навантаження учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти регулюється Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України 25.09.2020 № 2205 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 10 листопада 2020р. за №1111/35394) зі змінами і Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 № 898.

При розподілі годин варіативної складової робочого навчального плану враховано, що гранично допустиме навантаження вираховується на одного учня, а уроки фізичної культури не враховуються при визначенні цього показника.

Початкова освіта (І ступінь, 1-4 класи)

В основу навчального плану для 1-4 класів покладено типові освітні програми, розроблені МОН та затверджені відповідними наказами:

- від 08.10.2019 № 1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
- від 08.10.2019 № 1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»;

У Типовій освітній програмі для 1-4 класів, визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання, коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу. Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Типову освітню програму для 1-4 класів укладено за такими **освітніми галузями**:

Мовно-літературна - метою інтегрованого курсу з мовно-літературної освіти є розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою; формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

Іншомовна освіта – реалізується через предмет «англійська мова» і має на меті формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Математична – реалізується через навчальний предмет «математика», мету якого Стандарт визначає як «розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем».

Метою інтегрованого курсу «Я досліджую світ» є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі.

Технологічна - метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Інформатична - метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Соціальна і здоров'язбережувальна - метою є становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку

Громадянська та історична - метою громадянської та історичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є створення умов для формування в учня / учениці початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Мистецька – реалізується через навчальні предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», метою навчання яких є формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

Фізкультурна - метою цієї галузі для загальної середньої освіти є формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Враховуючи побажання батьків, з метою створення умов для кращого засвоєння учнями програмового матеріалу, додаткові години з варіативної складової у 1-4 класах розподілено для удосконалення умінь і навичок учнів з математики та української мови по 0,5 години на кожен предмет упродовж року.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у *додатку 1*.

Організація навчання дітей з особливими освітніми потребами

Організація навчання для дітей з особливими освітніми потребами у закладі здійснюється відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 року № 957, на виконання **наказів Міністерства освіти і науки України** «Про затвердження типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами» від 12.06.2018 № 697, Положення про індивідуальну форму навчання, затверджену наказом Міністерства освіти і науки України від 10.07.2019 року № 955, із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ України [№ 483 від 26.04.2022](#), листа Міністерства освіти і науки України від 15.06.2022 від 15.06.2022 року «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами», на основі рішень КУ «Вараський ІРЦ», рішення педагогічної ради Старорафалівської гімназії.

У Старорафалівській гімназії навчання дітей з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до програми відповідного року навчання, при цьому передбачено доповнення освітньої програми корекційно-розвитковим складником. Повний опис змісту навчання описано у

індивідуальній програмі розвитку для кожної дитини з особливими освітніми потребами окремо. Програми для спеціальних закладів освіти можуть бути лише ресурсом для адаптації/модифікації освітньої програми до потреб з особливими освітніми потребами.

Корекційно-розвитковий складник передбачає проведення індивідуальних та групових занять, спрямованих на корекцію труднощів шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери і мовлення та корекційну роботу під час вивчення всіх навчальних предметів, що полягає у застосуванні адаптацій навчального матеріалу, використанні спеціальних методів та способів роботи відповідно до освітніх труднощів, потреб і можливостей дитини. Інформацію щодо змісту адаптації/модифікації навчальних програм, конкретні рекомендації щодо складання індивідуальної програми розвитку та проведення корекційно-розвиткових занять окреслено у висновках про психолого-педагогічну оцінку розвитку особи інклюзивно-ресурсним центром для кожної дитини з особливими освітніми потребами та є основним джерелом для провадження освітнього процесу.

У 2023/2024 навчальному році у закладі відкрито **4 інклюзивні класи (5 учнів)** для дітей з особливими освітніми потребами – 1 клас (з асистентом учителя), 2 клас (без асистента вчителя), 4 клас (з асистентом учителя), 7 клас (двоє дітей з асистентом учителя).

1. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості

освіти. Система внутрішнього забезпечення якості освіти гімназії складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (формування компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти гімназії:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо подолання освітніх втрат;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

10. Опис та інструменти системи забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у Старорафалівській гімназії складається із наступних компонентів:

1) кадрове забезпечення освітньої діяльності:

Вчитель (предмет)	Кваліфікаційна категорія				Педагогічне звання	
	СП	II	I	Вища	Ст.вчитель	Вчитель-методист
Початкові класи			1	3		
Української мови і літератури		1		1		
Англійської мови			1			
Зарубіжної літератури			1	1	1	
Математики, фізики	1					
Хімії				1	1	
Інформатики	1					
Історії, основ правознавства, мистецтва, етики				1	1	
Географії		1				
Біології				1	1	
Технологій	1					
Фізичної культури				1		
Практичний психолог			1			
Педагог-організатор		1	1			
Асистенти учителя	3					

2) навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності закладу здійснюється через роботу:

- педагогічної ради закладу освіти;
- методичної ради закладу освіти;
- роботу методичних об'єднань;

3) матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності:

- кабінет початкових класів – 4;
- кабінет інформатики – 1;
- кабінет біології та географії – 1;
- кабінет математики – 1;
- кабінет суспільних дисциплін – 1;
- кабінет української мови та літератури – 1;
- спортивна зала – 1;

- ігровий майданчик – 1;
- спортивний майданчик – 1;
- музей історії села – 1;
- клас безпеки – 1;
- кабінет сестри медичної – 1;
- кімната школяра – 1;
- їдальня;

3) якість проведення навчальних занять забезпечується через перспективний (1 раз на 5 років) та поточний (на 1 рік) план внутрішнього моніторингу якості та результативності викладання навчальних предметів.

Поточний моніторинг результатів навчання здобувачів освіти здійснюється упродовж семестру з метою оцінювання складових учнівської компетентності під час усіх видів занять та самостійної роботи учнів з вивчення навчальних предметів.

Поточні результати навчальних досягнень учнів фіксуються в класних журналах і доступні для перегляду та аналізу адміністрації закладу, класним керівникам, учням та їх батькам.

Підсумковий моніторинг результатів навчання здобувачів освіти здійснюється наприкінці I та II семестрів та дає матеріал для аналізу динаміки якості освіти.

**11. Перелік модельних навчальних програм
для навчання учнів 5-6 класів НУШ**

Освітні галузі	Предмети	Програма	Автори
Мовно-літературна	Українська мова	Українська мова. 5-6 класи	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавренчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.
	Українська література	Українська література. 5-6 класи	Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.
	Зарубіжна література	Зарубіжна література. 5-6 класи	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А
	Іноземна мова (англійська)	Англійська мова. 5-6 класи	Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Тріфан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.).
Математична	Математика	Математика. 5-6 класи	Істер О.С.
Природнича	Пізнаємо природу. Інтегрований курс	Пізнаємо природу. 5-6 класи. (Інтегрований курс)	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.
Соціальна і здоров'язбережу -	Здоров'я, безпека та побут.	Здоров'я, безпека та побут. 5-6 класи.	Шиян О., Волощенко О., Гриньова М., Дяків В., Козак О.,

вальнона	Інтегрований курс	(Інтегрований курс)	Овчарук О., Седоченко А., Сорока І., Страшко С.
	Етика	Етика. 5-6 класи.	Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	Вступ до історії України та громадянської освіти. 5-6 класи.	Бурлака О.В., Власова Н.С. Желіба О.В, Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.
Інформатична	Інформатика	Інформатика. 5-6 класи.	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В
Технологічна	Технології	Технології. 5-6 класи.	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М
Мистецька	Музичне мистецтво	Мистецтво. 5-6 класи (інтегрований курс)	Масол Л. М., Просіна О. В
	«Образотворче мистецтво		
Фізична культура	Фізична культура	Фізична культура. 5-6 класи.	Педан О. С, Коломоець Г. А, Боляк А. А, Ребрина А.А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О.М., Косик В. М., та інші

12. Перелік навчальних програм для 7-9 класів
затверджені наказами МОН України від 07.06.2017 року № 804
та від 23.10.2017 року № 1407)

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова
2.	Українська література
3.	Біологія
4.	Всесвітня історія
5.	Географія
6.	Зарубіжна література
7.	Інформатика
8.	Історія України
9.	Математика
10.	Мистецтво
11.	Основи здоров'я
12.	Природознавство
13.	Трудове навчання
14.	Фізика
15.	Фізична культура
16.	Хімія
17.	Іноземна мова

13. Програмне забезпечення варіативного компоненту навчального плану

№ з/п	Клас	Назва факультативу/курсу	Курс/Факультатив	Науково-методичне забезпечення (програма)	К-ть год за програмою (на 1 н.р.)	К-ть годин за навч. планом
1.	7	<i>Сходинки до вершини «Я»</i>	Факультатив	Програма факультативного курсу для 7-8 класів. Костецька Н.М. - Лист ІТЗО № 14.1/12-Г-165 від 15.05.2013 р.	35 год	1
2.	9	Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе	<i>Курс за вибором</i>	Освітня програма факультативу - Схвалено для використання у ЗНЗ Науково-методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 04.10.2016 р.)	35 год	1 год
3.	7	Українознавство	<i>Курс за вибором</i>	Програма курсу за вибором – Лист МОН України від 10.08.2020 року №1/11-5310	35 год	1 год
4.	8	Аптека природи	Факультатив	Програма факультативного курсу для 7 та 8 класів. Фендрих О.В.– 2011.	35 год	1 год

Навчальний план
для 1 – 4 класів початкової з навчанням українською мовою
(за Типовими освітніми програмами, розробленою під керівництвом Шияна Р. Б.,
затвердженими наказами МОН України від 12.08.2022 №1272 (1-2 класи), від 12.08.2022
№1273 – 3-4 класи)

Навчальні предмети		К-сть годин на тиждень у класах				Всього
		1	2	3	4	
Українська мова		5	5	5	5	20
Іноземна мова		2	3	3	3	11
Математика		3	3	4	4	13
<u>Я досліджую світ</u>	Мовно-літературна	2	2	2	2	8
	Математична	1	1	1	1	4
	Природнича	2	2	2	2	8
	Громадянська та історична	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Соціальна і здоров'язбережна	0,5	0,5	0,5	0,5	2
	Технологічна	1	1	1	1	4
	Інформатична	-	1	1	1	3
Мистецтво	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	4
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	4
Фізична культура		3	3	3	3	12
Усього:		19+3	21+3	22+3	22+3	96
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1	1	4
Індивідуальні та групові заняття		1	1	1	1	3
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22	23	23	
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25	26	26	100

**Навчальний план для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти
з навчанням з українською мовою
(наказ МОН України № 235 від 19.02.2021)**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класі		Всього:
		5	6	
Мовно-літературна	Українська мова	5	5	9
	Українська література	2	2	4
	Зарубіжна література	2	2	4
	Іноземна мова (англійська)	3	3	6
Математична	Математика	5	5	10
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	4
	Географія	-	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	2
	Етика	1	1	2
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-	1
	Історія України. Всесвітня історія	-	2	2
Інформатична	Інформатика	2	2	4
Технологічна	Технології	2	2	4
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	2
	Образотворче мистецтво	1	1	2
Фізична культура	Фізична культура	3	3	6
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		28+3	31+3	64
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-	-
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		28	31	
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		31	34	65

Навчальний план для 7-9 класів
закладів загальної середньої освіти з навчанням з українською мовою
(наказ МОН України № 405 від 20.04.2018, таблиця 1)

Навчальні предмети	Предмети	Кількість годин на тиждень у класі			
		7	8	9	Разом
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2+1	2+1	8,5
	Українська література	2	2	2	6
	Іноземна мова	3	3	3	9
	Зарубіжна література	2	2	2	6
Суспільствознавство	Історія України	1	1,5	1,5	4
	Всесвітня історія	1	1	1	3
	Основи правознавства	-	-	1	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	-	-	1
	Образотворче мистецтво	1	-	-	1
	Мистецтво	-	1	1	2
Математика	Алгебра	2	2+1	2	7
	Геометрія	2	2	2	6
Природознавство	Біологія	2	2	2	6
	Географія	2	2	1,5+0,5	6
	Фізика	2	2	3	7
	Хімія	1,5	2	2	5,5
Технології	Трудове навчання	1	1	1	3
	Інформатика	1	2	2	5
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	3
	Фізична культура**	3	3	3	9
Разом:		28+3	28,5+2+3	30+1,5+3	99
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2,5	3-2	3-1,5	5
Курси за вибором:					
Українознавство		1	-	-	1
Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе		-	-	1	1
Сходинки до вершини «Я»		1	-	-	1
«Аптека природи»		-	1	-	1
Вакансія		0,5	-	0,5	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33	
Всього (без урахування поділу класів на групи)		33	34,5	35,5	103
Вакансія:		0,5	-	0,5	1

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради

Старорафалівської гімназії

29.08.2025 № 1